

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคนอันเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ ถ้าประชากรของชาติใดได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องทั่วถึงแล้ว คนในชาตินั้นย่อมมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข และร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติของตนให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ดังคำกล่าวของ สุนทรวิวัฒน์ (2527) ที่ว่า การศึกษา คือ เครื่องมือและกระบวนการต่อเนื่องอย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความเจริญงอกงาม ปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตดี และมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ มนุษย์เรียนรู้ได้ คิดได้ ทำได้ และแก้ไขปัญหาได้ เพราะมนุษย์ได้รับการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่องของการพัฒนาคนทุกระดับอายุ การศึกษาระดับอนุบาลศึกษา จึงเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กวัยนี้อย่างถูกต้องเหมาะสม จึงเป็นการวางพื้นฐานที่มั่นคงให้แก่ชีวิตของเด็กตลอดจนส่งผลถึงสังคมโดยรวม ดังคำกล่าวของ เพลโต (Plato อ้างถึงใน ชัยขงค์ พรหมวงศ์, 2521) ที่ว่า "...การเริ่มต้นเป็นจุดที่สำคัญที่สุดของงานทุกชนิด การเริ่มต้นงานชีวิตก็เช่นกัน โดยเฉพาะการเริ่มงานชีวิตของเด็กเล็ก ซึ่งเป็นระยะที่จะสร้างอุปนิสัยของเด็กเอง"

แนวการจัดการศึกษาทุกระดับ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน แต่ละวัยเป็นหลักในการจัด สำหรับเด็กอนุบาลวัย 4-6 ปีนั้น เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ชอบเล่น ชอบสำรวจ ต้องการเรียนรู้ความจริงในสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัว มีความสนใจต่อธรรมชาติและบุคคลใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526) มีความสนใจสิ่งต่าง ๆ ในช่วงสั้น ๆ กล่าวคือ อายุ 4 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 12 นาที อายุ 5 ปี มีระยะความสนใจประมาณ 15-20 นาที (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2534) ส่วนพัฒนาการด้านความคิดและสติปัญญาของเด็กอนุบาล อยู่ในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre - operational Stage) ตามทฤษฎีของ เพียเจท์คือ ยังต้องอาศัยการเรียนรู้ด้วยการรับรู้จากประสาทสัมผัสเป็นส่วนใหญ่ ยังมีความคิดและการกระทำที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางอยู่มาก (ฉวีวรรณ จึงเจริญ, 2528) ดังนั้น แนวการจัดการศึกษาในระดับนี้ จึงมีความแตกต่างจากระดับอื่น ๆ มาก มอนเตสซอรี (Montesory, 1870-1952 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ จึงเจริญ, 2528) เชื่อว่าแนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล คือ การจัดสิ่งแวดล้อมให้กับเด็ก ได้แก่ การจัดวัสดุ อุปกรณ์

และกิจกรรม เช่นเดียวกับ คิวอี้ (John Dewey, 1859-1952 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526) ที่ให้ความสำคัญในการเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กสามารถที่จะเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง เป็นประสบการณ์ตรง และ เพียเจท์ (Piaget, 1969 อ้างถึงใน ธรรมชา นิล วิเชียร, 2535) ยังได้กล่าวไว้ว่าการให้การศึกษา เป็นการช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา การปรับตัวจะต้องอาศัยกิจกรรม บุคคลจะปรับตัวไม่ได้ ถ้าไม่มีการกระทำ เพราะฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน จึงมีศักยภาพมากตามเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับนี้ และเป็น การเรียนรู้ของเด็กในระยะยาว สปอเล็ก และวอลเบอร์ก (Spodek & Walberg, 1977) กล่าวว่า การที่เด็กได้รับประสบการณ์อย่างหลากหลาย ที่จัดให้เด็กกระทำตามความสามารถและตามลักษณะนิสัย เด็กได้เลือก สำรวจ และสร้างขึ้นใหม่ด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ที่มีความหมายมากที่สุด ซึ่งเหมาะสมกับการส่งเสริมศักยภาพในตัวเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ ได้มีการแสดงออก มีการควบคุมตนเอง และยังช่วยพัฒนาเด็กได้ตามความแตกต่างของแต่ละคน โดยสัมพันธ์กับลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ [สปช] (2537) จึงกำหนดแนวการจัด ประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา เป็นการจัดกิจกรรม ในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วย การสอน ให้เด็กได้ทำกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ อีกทั้ง ตระหนักถึงความสำคัญ ในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสำหรับเด็กวัยนี้ โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต้นของชั้นเด็กเล็กและ อนุบาลชนบท (นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข, 2536) เพื่อให้ครูอนุบาลยึดเป็นแนวทางในการจัดห้องเรียนอย่าง เหมาะสม เพราะห้องเรียนอนุบาล เป็นสภาพแวดล้อมใหม่ของเด็กทุกคนที่เพิ่งจากบ้านครั้งแรก มาอยู่ ร่วมกันกับคนแปลกหน้าที่อยู่ในวัยเดียวกัน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความสำคัญต่อเด็ก ทั้ง ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรที่แวดล้อมตัวเด็ก (พัฒนา ชัชพงศ์, ม.ป.ป.) ดังนั้น ครูอนุบาลจึงเป็น ผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก พร้อมกับฝึกหัดอบรมเพื่อให้เด็ก มีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยที่ดี มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม มีการปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ อย่างเหมาะสม อีกทั้งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดนั้น จะต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526)

แต่อย่างไรก็ตาม ชั้นเรียนอนุบาลในบางครั้งควุ่นวายมาก มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของเด็กเกิดขึ้นเสมอ ๆ เช่น เด็กทำเสียงดัง ลุกจากที่นั่งตลอดเวลา ไม่รวมมือในกิจกรรมที่ครู จัด เป็นต้น ครูไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ วราภรณ์ รักวิชัย (2527) กล่าวว่า การที่จะทำให้เด็กสนใจในกิจกรรมและสิ่งที่ครูพูด ครูจะต้องมีเทคนิคและวิธีการที่มี ประสิทธิภาพมาก นอกจากนั้น เบญจา แสงมณี (2518) กล่าวถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปลูกฝังสั่งสอนจะต้อง เป็นผู้ที่รอบรู้ เข้าใจความหมายอย่างแท้จริง จัดวิธีการอย่างถูกต้องและมีวิธีการ โดยเฉพาะจึงจะนำเด็ก

ไปสู่เป้าหมายได้

การจัดการในชั้นเรียน เป็นเทคนิควิธีการในการจัดการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก เพื่อเด็กจะได้ใช้พลังงานในการเรียนรู้มากกว่าการกระทำที่ไม่เกิดประโยชน์ และรวมถึงภาระหน้าที่ที่สามารถกระทำได้ เช่น การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ การวางแผนการใช้เวลา แนวทางที่ครูจัดระบบในชั้นเรียนสะท้อนถึงสมมติฐานที่ครูมีต่อการเรียนรู้ของเด็ก และบทบาทของครูในกระบวนการนี้ ในทางปฏิบัติ เป้าหมายในชั้นเรียน เป็นการเตรียมและการดูแลชั้นเรียน ให้นักเรียนเกิดความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีเทคนิคเฉพาะที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ (Schickedanz and others, 1983) วิธีการจัดการในชั้นเรียนจะเป็นเครื่องบ่งชี้การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งของครูและของนักเรียน ถ้าหากครูใช้เวลาส่วนใหญ่กับการดักเตือนหรือสั่งสอนเด็กให้อยู่ในระเบียบวินัย ข่อมหมายถึงเวลาสำหรับการเรียนการสอนจะลดน้อยลง เพราะการประพาศติษิตของเด็กแม่แต่หนึ่งคน จะส่งผลกระทบต่อครูและนักเรียนทั้งชั้น (हररररर रररररर, 2535)

สำหรับวิธีการจัดการในชั้นเรียนนั้น เวเบอร์ (Wilford A. Weber, 1982) ได้รวบรวมไว้ 8 วิธี ดังนี้

1. การใช้อำนาจ (authoritarian) เป็นวิธีการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนด้วยการใช้วินัยหรือตั้งกฎระเบียบหรือข้อตกลงในชั้นเรียน
2. การข่มขู่ (The intimidation approach) เป็นวิธีการบังคับให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรม
3. การให้อิสระ (The permissive approach) เป็นวิธีการปล่อยให้เด็กมีอิสระเต็มที่ ให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติ
4. การทำตามตำรา (cookbook) เป็นการปฏิบัติตามขั้นตอนตามรายการที่ระบุไว้ว่าอะไร "ควรทำ" และ "ไม่ควรทำ"
5. การจัดการเรียนการสอน (The instructional approach) เป็นวิธีการสนับสนุนพฤติกรรมการสอนของครู ที่มีการวางแผนการสอนอย่างรัดกุม มีสื่อ และบทเรียนที่เหมาะสม จะช่วยป้องกันหรือหยุดยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้
6. การปรับพฤติกรรม (modifying student behavior) เป็นการสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีและขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไปในระยะเวลาสั้นๆ ด้วยวิธีการเสริมแรง
7. การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม (Creating a positive socioemotional climate) เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนผ่านสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครูกับเด็ก และระหว่างเด็กกับเด็ก
8. กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยการให้

เด็กเรียนเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นกลุ่มได้ประสพผลดี

ส่วน ชิคเคแดนซ์และคณะ (Schickedanz and others, 1983) ได้รวบรวมวิธีการจัดการในชั้นเรียนเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบพฤติกรรมนิยม (Behaviorist Perspective) มีจุดเน้นที่การเสริมแรงเชื่อว่า ครูสามารถควบคุมสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ ถ้าหากครูเลือกใช้วิธีการเสริมแรงที่มีประสิทธิผล

2. รูปแบบจิตวิทยา (Psychological Perspective) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้เมื่อครูเข้าใจสาเหตุที่เด็กประพฤติ ครูจะต้องให้ความรัก และเห็นคุณค่าของเด็ก มุ่งสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศทางอารมณ์ สังคม ในการเรียนรู้

3. รูปแบบการจัดการกลุ่ม (Group Management Perspective) มีจุดเน้นที่กระบวนการกลุ่มเป็นกลไกในการเข้าสังคมของเด็ก ครูและเด็กเป็นส่วนหนึ่งของโครงข่ายสังคมในห้องเรียน

คูนิน (Jacob Kounin, 1970 อ้างใน Schickedanz and others, 1983 และ ทรุฆา นิลวิเชียร, 2535) เป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้ศึกษาวิจัยพบมี 4 ประการในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้การจัดการในชั้นเรียนของครูมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. รู้เห็นรอบตัว (Withitness) ครูจะต้องทราบความเคลื่อนไหวของทุกสิ่งภายในห้องเรียนตลอดเวลา เหมือนมีตาอยู่ข้างหลัง

2. ทำงานหลายอย่างพร้อมกัน (Overlapping) ครูจะต้องเป็นผู้ที่สนใจเหตุการณ์มากกว่าหนึ่งอย่างในเวลาเดียวกัน

3. การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างราบรื่น (Smoothness) ครูจะต้องมีการเตรียมการสอนที่ดี ดำเนินการสอนอย่างต่อเนื่องราบรื่นเป็นกระบวนการ ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยในการเปลี่ยนจากกิจกรรมหนึ่งสู่อีกกิจกรรมหนึ่ง

4. ความหลากหลายในการเรียนรู้ (Learning related Variety) ครูจะต้องเตรียมกิจกรรมวัสดุ อุปกรณ์ และรูปแบบการสอนให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเองส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสามารถและความสนใจของเด็ก นอกจากนั้น การเตรียมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สถานที่ บทบาทของเด็กในการดำเนินกิจกรรม และการเข้ากลุ่มก็มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความหลากหลายในการเรียนรู้และจูงใจเด็ก

จากวิธีการจัดการในชั้นเรียนที่ได้นำเสนอ ทุกวิธี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กร่วมมือในการเรียนรู้ ช่วยให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สำหรับการนำไปใช้ในชั้นเรียนระดับอนุบาลศึกษา ควรจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กเล็กๆ สามารถปรับตัวอยู่ในโรงเรียนได้ และสามารถร่วมกิจกรรมในการเรียนการสอนได้อย่างมีความสุขซึ่งวิธีการที่เหมาะสมกับการจัดการในชั้นเรียนอนุบาล ควรมี 4 วิธี ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเด็ก
2. การสร้างวินัยในชั้นเรียน เป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี ด้วยการสร้างข้อตกลงในชั้นเรียน
3. การจัดการเรียนการสอน ด้วยการวางแผนการสอนที่ดี มีสื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย ดำเนินไปเป็นขั้นตอน ราบรื่น
4. การปรับพฤติกรรม เป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ด้วยการให้การเสริมแรงทางบวก

ในสภาพปัจจุบัน ครูอนุบาลยังประสบปัญหาหลายด้าน ครูส่วนมากสอนในระดับประถมศึกษาศึกษามาก่อน ขาดทักษะในการเตรียมประสบการณ์และจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็ก (ชุตินา ลวสุตานันท์, 2524) มีปัญหาเรื่องการควบคุมชั้นเรียนมาก (กรมวิชาการ, 2530) และจากการวิจัยของ ชูลี ช่วยเอื้อ (2532) พบว่า ครูอนุบาลขาดแหล่งความรู้ที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม อบรมหรือสัมมนา ครูส่วนหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหา แต่ยังขาดทักษะในการนำไปปฏิบัติ จากการติดตามผลของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534, 2535) พบว่า มีครูจบการศึกษาด้านปฐมวัยจำนวนน้อย มีโอกาสเข้ารับการอบรม 1-2 ครั้ง ก็หยุดการอบรม ประสิทธิภาพหรือคุณภาพของการสอน การจัดสภาพบรรยากาศ การจัดชั้นเรียนและอื่นๆ ไม่น่าพึงพอใจเท่าที่ควร และในการประเมินสัมฤทธิ์ผลโครงการอนุบาลชนบทของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) พบว่า ครูส่วนหนึ่งรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องสอนระดับนี้ เนื่องจากไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กวัยนี้ ไม่มีวุฒิด้านอนุบาล และไม่เคยเข้ารับการอบรมมาก่อน ครูส่วนใหญ่ต้องการเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้นเกี่ยวกับทักษะต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนั้น การให้ความรู้แก่ครูอนุบาลเรื่องการจัดการในชั้นเรียนยังมิได้เผยแพร่วิธีการเพื่อนำไปใช้กันอย่างกว้างขวาง แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ของ สปช. (2537) มุ่งเน้นวิธีการเตรียมเด็กให้สงบหรือการเก็บเด็ก ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและจากการศึกษาสภาพปัญหา การดำเนินงานของ สปช. ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2538 (สปช., 2537) พบปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่จบสาขาปฐมวัยโดยตรง จึงมีผลให้เด็กส่วนหนึ่งขาดความพร้อมในการเข้าเรียนชั้น ป.1 ประมาณร้อยละ 8

จากผลการรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2536 ของจังหวัดอ่างทอง พบว่า มีครูที่จบด้านการศึกษาปฐมวัยเพียง 5 คน และในการประเมินคุณภาพห้องเรียนรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพการเรียนและความเป็นอยู่ ด้านความสามารถ

ในการจัดประสบการณ์ ด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมการทำงานของครู และด้านพัฒนาการของเด็ก พบว่า มีห้องเรียนจำนวน 33 ห้อง คิดเป็นร้อยละ 12.31 ของห้องเรียนทั้งหมด มีคุณภาพในการจัดต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนผลการประเมินพัฒนาการของเด็ก พบว่า เด็กมีพัฒนาการรอบด้าน คิดเป็นร้อยละ 94.14 และเด็กที่มีความพร้อมทางการเรียน ร้อยละ 92.02 ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาทั้งหมด ซึ่งมีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นกันแม้ว่าจะได้มีการพัฒนาครูอนุบาลอยู่เป็นประจำทุกปีแล้วก็ตาม

ครูอนุบาล เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูระดับนี้จะเป็นผู้ช่วยให้เด็กซึ่งอยู่ในวัยที่พัฒนาทุกด้านอย่างรวดเร็ว ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาขั้นต่อไป หรือเป็นผู้ที่ทำให้พัฒนาการของเด็กล่าช้า ชะงักงัน และอาจนำไปสู่ความล้มเหลวในวัยต่อมาได้ แม้ว่าครูจะมีความรู้และทักษะในการสอนหรือมีวุฒิทางการศึกษาแล้วก็ตามแต่ครูจำเป็นต้องพัฒนาตัวเองให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ และทันกับความเปลี่ยนแปลงในสังคม เพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์มาปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น (พัชรี ผลโยธิน., ม.ป.ป.) ซึ่งอุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2532) กล่าวเสริมว่า ครูควรจะเป็นคนที่ได้รับการอบรมมีความรู้ทางด้านปฐมวัยจริง ๆ หรือหากได้เรียนทฤษฎีมาแล้ว ก็ควรที่จะมีประสบการณ์ในการอยู่กับเด็กด้วย

ดังนั้น การพัฒนาครูอนุบาลจึงมีความจำเป็นมากขึ้น วิธีการหนึ่งที่ประสบผลดีได้แก่ การฝึกอบรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีระบบแบบแผน มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ (Knowledge) และความชำนาญ (Skills) เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะขององค์การหรือหน่วยงาน (ภิญโญ สาธร, 2517) การฝึกอบรม เป็นโปรแกรมการศึกษาที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีประสบการณ์ทางการศึกษา เพื่อผู้ที่เพิ่งจะเข้าทำงานได้ปรับตัวกับงานใหม่ได้ ส่วนผู้ที่ทำงานอยู่แล้ว การฝึกอบรมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะและเจตคติอันเป็นเป้าหมายของการอบรม ตลอดจนช่วยเพิ่มพูนความสามารถให้บุคคลนั้น ๆ การจัดฝึกอบรมจัดขึ้นภายใต้สภาวะความจำเป็นบางประการมีรูปแบบต่าง ๆ และใช้เวลาอย่างน้อยต่างกัน (เป็รื่อง กุมุท, 2520)

ในขณะที่เดียวกัน การพัฒนาวิธีการฝึกอบรมก็มีความจำเป็นมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย จากการศึกษาผลการวิจัยของ ฮอกกินส์, โดเอค และ ลิชเนอร์ (Hawkins, Doueck & Lishner, 1988 อ้างถึงใน Jones & Jones, 1990) ด้วยการทดลองใช้ชุดฝึกอบรมครู มีเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ แนวทางการจัดการในชั้นเรียน ให้ครูผู้สอนนักเรียนเกรด 7 กลุ่มทดลองศึกษา แล้วนำไปปฏิบัติในชั้นเรียน ผลการทดลองพบว่า เด็กเกรด 7 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงในห้องเรียนทดลอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความรู้สึกที่ดีขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เด็กมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนลดน้อยลงกว่านักเรียนในห้องควบคุม และคาดหมายว่าโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

จากการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ของสำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ และ สปช. ประภาพันธุ์ นิลอรุณ และจินตนา ปรีดานันท์ (2536) ได้ศึกษาวิเคราะห์ พบว่า เป็นการฝึกอบรมโดยใช้สื่อประสมที่ได้วางแผนจัดทำ อย่างเป็นระบบ มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุดและมีลักษณะ ผสมผสานกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม เป็นชุดการศึกษาด้วยตนเองที่มีคุณภาพ เหมาะสมในการนำไปใช้อบรมครูหลายด้าน อาทิเช่น เป็นชุดการศึกษาที่ใช้สื่อประสมซึ่งประกอบ ด้วยสื่อหลัก คือ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 20 เล่ม และสื่อเสริม ได้แก่ เทปโทรทัศน์ สไลด์ และ แผ่นโปร่งใส แบ่งเนื้อหาสาระเป็นไปตามลำดับครอบคลุมการเรียนการสอนทั่วไป มีรูปแบบชัดเจน กิจกรรมในชุดฝึกอบรมแต่ละเล่มมีความหลากหลายในเทคนิค แนวทางการปฏิบัติกิจกรรมเน้นให้ครู เป็นผู้ทำกิจกรรมในการฝึกอบรมเป็นหลัก กำหนดอัตราส่วนของความรู้ ทักษะและเจตคติอย่าง เหมาะสม เป็น 1 : 2 : 3 การใช้ภาษามีลักษณะโน้มน้าว ปลูกเร้าและเสริมแรง มีภาพประกอบจูงใจ มีการประเมินก่อน - หลังการศึกษา และสามารถฝึกอบรมครูได้ทั่วประเทศ

งานวิจัยของ จินตนา ปรีดานันท์ (2532) เรื่อง การพัฒนาการใช้คำถามของครู ปฐมวัย ด้วยบทเรียนแบบโปรแกรม ด้วยวิธีการให้ครูศึกษายทเรียนด้วยตนเองแล้วนำไปปฏิบัติเป็น เวลา 2 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในทัศน/เนื้อหาด้านการใช้คำถามสูงขึ้น รวมทั้งมีทักษะการถามและการใช้คำถามภายหลังการศึกษายทเรียนแบบโปรแกรมสูงขึ้น

งานวิจัยของ อิทธิพร รุจะศิริ (2533) เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ทาง สิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับครูประถมศึกษา ด้วยการให้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 5 ชุด ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ให้ครูกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ศึกษาด้วยตนเอง ในระยะเวลา 1 เดือน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงว่าชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง สามารถเสริมสร้างความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูประถมศึกษาได้จริง

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว แสดงว่าวิธีการฝึกอบรมโดยให้ครูศึกษาเอกสารการฝึก อบรมด้วยตนเอง เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้พัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อศึกษาแนวนโยบาย ของ สปช. ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ระบุว่า "...จะขยายการจัดการศึกษา ชั้นอนุบาลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่" ย่อมมีผลให้จำนวนโรงเรียน ห้องเรียน และบุคลากรในระดับนี้เพิ่ม มากขึ้น งบประมาณดำเนินการและการฝึกอบรมครูต้องเพิ่มขึ้นทั้งประเทศ อนึ่ง ผลการประชุมของ คณะทำงานกองแผนงาน (กองแผนงาน อ้างถึงใน สปช., 2536) กล่าวถึงการฝึกอบรมบุคลากร จะ ต้องให้มีการฝึกปฏิบัติจากสภาพจริง เพื่อผู้เข้าอบรมจะได้พร้อมที่จะนำไปใช้ได้ และผู้ให้การอบรม ควรจะได้ศึกษาเทคนิคและสภาพปัญหาจริง ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อจะได้ทำการอบรมตรงตามความ ต้องการของท้องถิ่นและผู้เข้ารับการอบรม ควรจัดสร้างโปรแกรม สื่อการอบรมหลายรูปแบบ เช่น การอบรมเข้ม การฝึกอบรมโดยใช้สื่อทางไกลด้วยโทรทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์

ในปัจจุบันยังขาดเอกสารที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าสำหรับครูอีกมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับวิธีการจัดการในชั้นเรียน ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่า ชุดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาสาระตรงกับความต้องการของครูอนุบาล ครูศึกษาได้ด้วยตนเอง ในระยะเวลาสั้น ๆ สามารถใช้พัฒนาครูได้จำนวนมาก และเป็นการประหยัดงบประมาณในการฝึกอบรมครู น่าจะบังเกิดผลดีต่อทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานของรัฐและผู้ปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้ง ครูผู้สอน ผู้นิเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิธีการจัดการในชั้นเรียน รวม 4 วิธี ได้แก่ การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม การสร้างวินัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน และการปรับพฤติกรรม โดยจัดทำเป็นเอกสารการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 เล่ม คือ 1) การจัดการนั้น.....สำคัญไฉน 2) ผู้จัดการ.....มือหนึ่ง 3) ชั้นเรียนนี้.....ไม่มีปัญหา และ 4) เสริมความรู้.....ครูอนุบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย เอกสารการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 เล่ม คือ 1) การจัดการนั้น.....สำคัญไฉน 2) ผู้จัดการ.....มือหนึ่ง 3) ชั้นเรียนนี้.....ไม่มีปัญหา และ 4) เสริมความรู้.....ครูอนุบาล โดยได้ระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

1. ชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80

2. ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทองทุกเล่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองครั้งนี้ มีความหมายเช่นเดียวกับที่ สงัด อุทรานันท์ (2527) ได้ให้ความหมายของคำว่า "พัฒนา" ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกหมายถึง ทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งหมายถึงทำให้เกิดขึ้น ได้สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการและทฤษฎีของการเรียนรู้และการเสริมแรง จึงมีเหตุผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ประหยัด จิระวรพงศ์ , ม.ป.ป.) มีความเหมาะสมในการใช้เพื่อพัฒนาบุคลากร โดยที่ผู้รับการพัฒนาสามารถจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะตลอดจนเจตคติที่ดี ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ โทบิน และคณะ (Tobin and others, 1979) กล่าวว่า การศึกษาดูด้วยตนเอง (Self Study) เป็นยุทธวิธีที่พัฒนาจากวิธีการศึกษาทางไกล ที่มุ่งเน้นให้ผู้รับ

การพัฒนาได้ศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Study Materials) ซึ่งตามปกติเป็นชุดฝึกอบรม (Training Module) หรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self learning Materials) จากสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ เป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมกับประชากรเป้าหมายที่มีจำนวนมาก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงประการ ดังเช่น วอร์เทน (Worthen, 1985) กล่าวถึงคือ มีความคงทน เคลื่อนย้ายง่าย เข้าถึงประชากรเป้าหมายได้ทุกสภาวะภูมิประเทศ ผลิตง่าย ราคาถูกกว่าการผลิตสื่อประเภทอื่น ๆ และเป็นที่ยึดมั่นของผู้เรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ทุกวิชาและทุกระดับ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ สะดวกแก่การปฏิบัติทั้งผู้สอนและผู้เรียน ที่จะสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถตรวจสอบแล้วปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเนื้อหา และความมุ่งหมายได้เสมอ (ประหยัด จิระวรพงศ์ ม.ป.ป.) ดังนั้น ชุดการศึกษาด้วยตนเองที่มีคุณภาพจึงสามารถที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง

จากการวิจัยของ ณรงค์ สรรพศรี (2531) พบว่า การพัฒนาชุดฝึกอบรมในลักษณะบทเรียน โมดูล แล้วยึดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ทำให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับ อิทธิพร รุจศิริ (2533) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูประถมศึกษาพบว่า ครูกลุ่มทดลองมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พุทธิ มานะภักดี (2533) ที่ประสบผลสำเร็จจากการใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองที่ได้สร้างขึ้น แล้วนำไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมครูเช่นกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้ คือ

1. ชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่อง การจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาลที่สร้างขึ้น จะมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80
2. การทดสอบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนทดสอบหลังจากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ครูอนุบาลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. หลังจากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองแล้ว ครูอนุบาลร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียน ในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 4 เล่ม ตามรูปแบบชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาของ สปช. (2529) มีรายละเอียดตามหัวข้อดังนี้คือ คำแนะนำการใช้ชุดการศึกษา แบบทดสอบก่อนการศึกษา เฉลยคำตอบ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม ฝึกปฏิบัติ สรุปบทเรียน และวิดิทัศน์เรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาล มีความยาวประมาณ

60 นาที แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ชื่อวิธีการจัดการในชั้นเรียน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียน 4 วิธี และตอนที่ 2 ชื่อการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดห้องเรียนและตัวอย่างการจัดห้องเรียนดีเด่นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2537 ที่ไม่ผ่านการศึกษาและการฝึกอบรมด้านอนุบาลมาก่อน จำนวน 30 คน

3. ผู้วิจัยใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ดังนี้

3.1 ครูอนุบาลศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เล่มที่ 1 และ 2 แล้วศึกษา เทปวีดิทัศน์ ตอนที่ 1 ใช้เวลา 1 สัปดาห์

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาล ใช้เวลา 2 สัปดาห์

3.3 ครูอนุบาลศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เล่มที่ 3 และ 4 แล้วศึกษา เทปวีดิทัศน์ ตอนที่ 2 ใช้เวลา 1 สัปดาห์

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาล ใช้เวลา 2 สัปดาห์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการในชั้นเรียน

4.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการในชั้นเรียน

4.3 แบบรายงานตนเองสำหรับครู

5. ตัวแปรในการวิจัย แบ่งออกเป็น

5.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียน

5.2 ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจของครูอนุบาล ด้านการจัดการในชั้นเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ตัวอย่างประชากรเป็นครูอนุบาล ที่ไม่ได้จบปริญญาตรีด้านการศึกษาปฐมวัยและไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่อง การจัดการในชั้นเรียนมาก่อน ดังนั้น ความรู้และประสบการณ์เดิมของแต่ละคน จึงไม่มีผลต่อการทดลองใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองในการวิจัยครั้งนี้

2. เกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ 80 / 80 ถือว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ชุดการศึกษาด้วยตนเอง หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียน สำหรับครูอนุบาลศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 เล่ม โครงสร้างภายในชุดประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง สารบัญ คำแนะนำในการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบทดสอบก่อนศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองพร้อมเฉลยคำตอบ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมศึกษาปฏิบัติ สรุปบทเรียน แบบทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเองพร้อมเฉลยคำตอบ

การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง หมายถึง การนำชุดการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 เล่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงแก้ไข รวม 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ทดลองกับครูอนุบาล 1 คน ครั้งที่ 2 ทดลองกับครูอนุบาล 10 คน และครั้งที่ 3 ทดลองกับครูอนุบาล 30 คน เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80 / 80 ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ครูอนุบาล หมายถึง ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในปีการศึกษา 2537 ไม่ได้จบปริญญาตรีด้านการศึกษายุคใหม่ และไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการจัดการในชั้นเรียนมาก่อน

การจัดการในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการพัฒนาเด็ก ในด้านการจัดเตรียมสภาพห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรม รวมทั้งวิธีการในการจัดการพฤติกรรมของเด็ก เพื่อรักษาสภาพบรรยากาศในชั้นเรียน ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เด็กเกิดความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้

การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม หมายถึง วิธีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครูกับเด็ก และระหว่างเด็กกับเด็ก ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

การสร้างวินัยในชั้นเรียน หมายถึง การสร้างกฎระเบียบ หรือการสร้างข้อตกลงในชั้นเรียน เพื่อใช้ดูแลพฤติกรรมเด็กและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน ที่มีการวางแผนไว้อย่างรอบคอบ มีบทเรียนที่เหมาะสม มีสื่อการสอนประกอบบทเรียนอย่างดี แล้วปฏิบัติตามแผนอย่างราบรื่น จะช่วยป้องกันปัญหาพฤติกรรมของเด็กได้

การปรับพฤติกรรม หมายถึง วิธีการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก โดยสนับสนุนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้วยการเสริมแรงทางบวก ได้แก่ การให้รางวัล คำชมเชย แสดงท่าทางพอใจ เป็นต้น

ความรู้ความเข้าใจของครูอนุบาล หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ เรื่องการจัดการในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

มาตรฐาน 80/80 หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานการหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเองซึ่งกำหนดให้ 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้หลังจากศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เล่ม 1-4 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จาก แบบทดสอบหลังการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง

1.1 ศึกษาทฤษฎีหลักการเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในชั้นเรียน

1.2 ศึกษาแนวทางในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง ตามโครงการฝึกอบรมเพื่อ

ปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาของ สปช.

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรมโดยใช้ชุดการศึกษา

ด้วยตนเอง

2. กำหนดเลือกตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูสอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2537 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายชั้น (Multi - Stage Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

2.1 สุ่มตัวอย่างอำเภอ 3 อำเภอจากจำนวนทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอ่างทอง ไชโย และโพธิ์ทอง

2.2 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดต่าง ๆ จาก 3 อำเภอ ตามเกณฑ์ของ สปช. ตามสัดส่วนของจำนวนโรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนแบบที่ 1 (จำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ลงมา) สุ่มตัวอย่างได้ 16

โรงเรียน

โรงเรียนแบบที่ 2 (จำนวนนักเรียน 121 -300 คน) สุ่มตัวอย่างได้ 12 โรงเรียน

โรงเรียนแบบที่ 3 (จำนวนนักเรียน 301 - 600 คน) สุ่มตัวอย่างได้ 2 โรงเรียน

แล้วเลือกโรงเรียนด้วยการสุ่มแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ดังนี้คือ

1) เป็นโรงเรียนที่มีครูอนุบาลปีที่ 1 มีพื้นความรู้ระดับปริญญาตรี (ยกเว้นสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย)

2) ครูอนุบาลตาม ข้อ 1 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเรื่องการจัดการในชั้นเรียนมาก่อน

2.3 สุ่มตัวอย่างห้องเรียนทดลองจากโรงเรียน 3 แบบ โดยกำหนดเลือกห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในกรณีที่โรงเรียนมีห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 มากกว่า 1 ห้อง ดำเนินการสุ่มไว้เพียง

1 ห้อง ได้จำนวนห้องเรียนรวม 30 ห้อง

2.4 กำหนดให้ครูอนุบาลปีที่ 1 จากห้องเรียนที่สุ่มได้เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นขนาดของตัวอย่างประชากรที่เอื้อต่อการแจกแจงของคะแนนหรือของค่าเฉลี่ยที่จะนำมาศึกษามีลักษณะเป็นโค้งปกติ (ประกอบ กรรณสูต, 2528)

3. การสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลัง การศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียน และแบบรายงานตนเองสำหรับครู

ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนสำหรับครูอนุบาลดำเนินการสร้างโดยนำ กรอบความคิดที่ได้จากการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นโครงสร้างและกรอบเนื้อหา สร้างชุด การศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 4 เล่ม แต่ละเล่มประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง คำแนะนำในการศึกษา ชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบทดสอบก่อนศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เฉลยคำตอบ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา สรุปทบทวน กิจกรรมฝึกปฏิบัติ แบบทดสอบหลังศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เฉลยคำตอบ และรายการอ้างอิง วัตถุประสงค์เรื่องการจัดการในชั้นเรียน 1 ม้วน แบ่งเป็น 2 ตอน มีความ ยาวประมาณ 60 นาที รวมทั้งคู่มือการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 1 เล่ม

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษา ชุดการศึกษาด้วยตนเองเรื่อง การจัดการในชั้นเรียน โดยข้อคำถามมีความสอดคล้องกับชุดการศึกษาด้วยตนเองทั้ง 4 เล่ม ๆ ละ 10 ข้อ รวม 40 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อสอบชนิดปรนัยแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก ตอบถูกมีค่าคะแนน เป็น 1 และตอบผิดมีค่าคะแนนเป็น 0

แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียน สร้างขึ้นจากการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรม สำคัญของวิธีการจัดการในชั้นเรียน 4 วิธี ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคม 2) การสร้างวินัยในชั้นเรียน 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การปรับพฤติกรรม ได้พฤติกรรมหลักซึ่งเป็นตัวแทนของวิธีการทั้ง 4 วิธี ที่สามารถสังเกตได้ชัดเจนว่าเป็นผลจากการ ปฏิบัติกิจกรรมของครูรวม 26 รายการ มีลักษณะเป็นการบันทึกพฤติกรรมของครูในช่วงเวลาที่ ทำการสังเกต โดยยึดพฤติกรรมหลักทั้ง 26 รายการเป็นหัวข้อในการสังเกตและบันทึก

แบบรายงานตนเองสำหรับครู สร้างขึ้นโดยให้มีความสอดคล้องกับชุดการศึกษาด้วย ตนเองเรื่องการจัดการในชั้นเรียนทั้ง 4 เล่ม สำหรับครูอนุบาลเป็นผู้เขียนรายงานด้วยตนเอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการเขียนรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการในชั้นเรียนของตนเอง 2 ครั้ง ที่ครูอนุบาลพึงพอใจมาก

ส่วนที่ 2 เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง ทั้ง 4 เล่ม ของครูอนุบาล

4. การปรับปรุงชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลัง การศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียน และแบบรายงานตนเอง สำหรับครู ดังนี้

4.1 นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ

4.2 นำข้อทดสอบไปทดลองใช้กับครูอนุบาล ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรการวิจัย จำนวน 30 คน ตรวจสอบให้คะแนนแล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยง ของแบบทดสอบแล้วปรับปรุงแก้ไข จนได้ข้อทดสอบที่มีคุณภาพทุกข้อ

5. การพัฒนาคุณภาพและการทดลองใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเองรวม 3 ครั้ง กับครูอนุบาลที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ดังนี้

5.1.1 ทดลองใช้กับครูอนุบาล 1 คน แล้วนำผลมาปรับปรุง

5.1.2 ทดลองใช้กับครูอนุบาล 10 คน แล้วนำผลไปหาประสิทธิภาพและแก้ไขปรับปรุง

5.1.3 ทดลองใช้กับครูอนุบาล 30 คน แล้วนำผลไปหาประสิทธิภาพอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำไปใช้จริง

5.2 การทดลองใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองกับครูอนุบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน ดังนี้

5.2.1 สังเกตพฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาลก่อนศึกษาชุด การศึกษาด้วยตนเอง

5.2.2 ประชุมชี้แจงแนวดำเนินการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง และทดสอบวัด ความรู้ความเข้าใจก่อนศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง มอบชุดการศึกษาด้วยตนเอง รวม 4 เล่ม วิเคราะห์เรื่องการจัดการในชั้นเรียน และแบบรายงานตนเอง ให้ครูอนุบาลนำกลับไปศึกษา และทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วเขียนรายงานตนเองตามกำหนดเวลา รวมระยะเวลาการ ทดลอง 6 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 ครูอนุบาลศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เล่มที่ 1-2 ศึกษาวิดิทัศน์ ตอนที่ 1

สัปดาห์ที่ 2 - 3 ครูอนุบาลทดลองปฏิบัติการจัดการในชั้นเรียนและผู้วิจัยไปสังเกต พฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาล

สัปดาห์ที่ 4 ครูอนุบาลศึกษาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เล่มที่ 3 - 4 ศึกษาวิดิทัศน์ ตอนที่ 2

สัปดาห์ที่ 5 - 6 ครูอนุบาลทดลองปฏิบัติการจัดการในชั้นเรียนแล้วผู้วิจัยไปสังเกต พฤติกรรมกรรมการจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาล

6. ทำการทดสอบหลังการศึกษาคหการศึกษาคด้วยตนเอง และอภิปรายแสดงความคิดเห็น
7. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ชุดการศึกษาคด้วยตนเอง เพื่อใช้ในการอบรมครูอนุบาลเกี่ยวกับ
การจัดการในชั้นเรียน
2. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาคครูอนุบาล สำหรับผู้นิเทศทุกระดับ
3. เป็นคู่มือครูในการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน
4. เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมครูอนุบาลให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย